

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I UNIVERSITAT
B DEPARTAMENT
/ INSPECCIÓ EDUCATIVA

SEGUIMENT I AVALUACIÓ DE L'ENSENYAMENT I L'APRENTATGE DE LES LLENGÜES A ESO

Documents per al seguiment, l'avaluació i l'autoavaluació

Curs 2018-2019

1. Introducció

Experiències properes, estudis internacionals i diverses recerques destaquen que el seguiment i l'avaluació dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge -des de la planificació a la darrera actuació d'avaluació-, juntament amb l'anàlisi dels resultats, són factors determinants per a la millora de l'aprenentatge i la qualitat de l'ensenyament.

Per altra part, un procés d'ensenyament i aprenentatge eficaç, juntament amb una avaluació realment contínua i formativa, permet atendre millor la diversitat i contribueix a la implicació de tot l'alumnat en el procés d'aprendre.

Des del Departament d'Inspecció Educativa (DIE) s'ha posat especial interès durant els darrers cursos a fomentar i consolidar l'anàlisi dels resultats acadèmics i la implementació de les propostes de canvi i de millora que es desprenen d'aquestes anàlisis. Així, els programes d'actuació del DIE han definit com a actuacions prioritàries la contribució a l'èxit educatiu a partir de l'anàlisi dels resultats de l'aprenentatge i de les propostes de millora adoptades a cada centre.

Aquest curs 2018-2019, tenint bàsicament en compte l'anàlisi dels resultats acadèmics dels centres, les dades estadístiques facilitades pel IAQSE quant a les assignatures de matemàtiques i de llengües i la informació disponible de l'acabament de l'etapa d'educació primària, una de les actuacions prioritàries del DIE és "Supervisar l'ensenyament i l'aprenentatge de les llengües i la concreció curricular dels departaments de les matèries lingüístiques", una actuació que tindrà continuïtat durant dos cursos escolars més amb la finalitat que es pugui disposar de dades qualitatives quant al procés de reflexió i millora sobre la pràctica docent i de dades referides a l'aprenentatge de l'alumnat.

Per altra part, aquesta actuació ha estat també motivada pel procés de millora dels resultats de les proves de diagnòstic i dels referits a la comprensió lectora en les proves externes. És palesa la necessitat de consolidar aquesta millora i fer-la extensiva a les altres destreses comunicatives. A més, cal considerar el fet que la lectura i la competència comunicativa es vinculen directament -però no de forma exclusiva- a les assignatures de llengua catalana i castellana i a la llengua estrangera.

Ahora, es reconeix la importància del seguiment i de l'avaluació dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge que es duen a terme a les aules, amb incidència especial en les matèries instrumentals, per la seva transversalitat, transcendència i rellevància.

En relació amb l'ensenyament de la llengua estrangera, és pertinent valorar l'efecte de l'increment de professorat als departaments, que ha possibilitat un treball a l'aula amb grups reduïts d'alumnes, amb l'objectiu que es prioritzin les activitats comunicatives i el tractament específic de la llengua oral.

El més important, en tot cas, és el procés d'ensenyament-aprenentatge que es desenvolupa a les aules i que es vincula a les línies educatives concretades en els documents institucionals. Així, cal tenir en compte: a) El PEC, que ha d'incloure una referència al tractament de les llengües, a la interculturalitat i a la coordinació del professorat. b) El PLC, que ha d'incloure la concreció dels criteris definits al PEC en relació bàsicament a l'ús i l'ensenyament de les llengües. c) La concreció curricular del centre, que ha d'incloure de manera explícita el tractament de la lectura (art. 28 del Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el

currículum de l'educació secundària obligatòria de les Illes Balears). d) La programació docent¹. Finalment, el desenvolupament de la pràctica a l'aula, amb el màxim de qualitat i eficàcia.

Per altra part, és pertinent valorar la gestió de cada departament per aconseguir una planificació eficient i coordinada entre els diferents departaments de llengua, d'acord amb l'article 29.8, que de manera explícita estableix que "Els departaments didàctics de les matèries lingüístiques han de coordinar les programacions docents de les matèries lingüístiques".

2. Objectius de l'avaluació

Objectius de l'avaluació i seguiment de l'ensenyament i aprenentatge de les llengües:

- Contribuir a la millora de la planificació, de l'ensenyament i de l'aprenentatge de les llengües, en el marc d'un procés de reflexió i de debat pedagògic. Un ensenyament que ha d'esdevenir funcional, competencial i eficaç per a l'aprenentatge a les altres matèries.
- Revisar els processos d'avaluació en general a fi que els criteris d'avaluació i els de qualificació s'adeqüin al marc normatiu.
- Fer efectiva la coordinació efectiva entre els departaments i el professorat de llengües.

3. Documents

A) Seguiment i avaluació de l'ensenyament i aprenentatge de les llengües (Annex 1)

Aquest document conté els indicadors considerats significatius per poder fer una valoració i reflexió sobre l'ensenyament, l'aprenentatge i l'avaluació de les llengües. Es refereixen essencialment a la planificació, a l'ensenyament i l'aprenentatge, a l'avaluació, als criteris metodològics, als recursos i a la coordinació entre els departaments de llengües.

Cada departament de llengua ha de respondre aquest document amb la finalitat que sigui l'inici d'un debat que possibiliti l'anàlisi, la reflexió pedagògica i la detecció de pràctiques eficaces, de fortaleses i de punts que han de ser millorats. L'objectiu, per tant, és promoure el debat i la reflexió didàctica sobre com s'ensenyen, s'aprenen i s'avaluen les llengües, un debat que ha de dur a valorar els plantejaments metodològics predominants en relació amb els resultats, ha de facilitar prendre decisions conjuntes entre el professorat i a definir indicadors d'assoliment per al curs següent.

El document de l'annex 1 està organitzat d'acord amb l'esquema següent:

1. Planificació
 - 1.1 Projecte lingüístic de centre i concreció curricular
 - 1.2 Programació docent
 - 1.3 Programació d'aula

¹La programació docent ha d'incloure (art. 29 del Decret 34/2015), com a mínim, els elements següents: a) L'adequació i la seqüenciació dels objectius específics de la matèria; b) La seqüència dels continguts; c) Els mètodes pedagògics; d) La distribució espai-temps; e) Les activitats d'ampliació i de reforç; f) Els criteris d'avaluació i de qualificació; g) Els estàndards d'aprenentatge avaluable; h) Els elements transversals tractats; i) Els materials i recursos didàctics que s'han d'utilitzar; j) Els procediments de suport i de recuperació; k) Les estratègies i els procediments d'avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge; l) Les activitats complementàries i extraescolars que l'equip docent pretén fer; m) La contribució de la matèria a l'adquisició de les competències.

2. Destreses comunicatives
 - 2.1 Comprensió oral
 - 2.2 Expressió oral
 - 2.3 Comprensió escrita
 - 2.4 Expressió escrita
 - 2.5 Ús del sistema lingüístic
3. Avaluació i anàlisi dels resultats
 - 3.1 Avaluació dels aprenentatges
 - 3.2 Instruments d'avaluació
 - 3.3 Autoavaluació i coavaluació
 - 3.4 Avaluació de l'ensenyament
 - 3.5 Criteris d'avaluació i de qualificació
 - 3.6 Anàlisi i seguiment dels resultats
 - 3.7 Propostes de millora
4. Metodologia i recursos
 - 4.1 Metodologia
 - 4.2 Recursos
5. Coordinació
 - 5.1 Entre professorat de diferents llengües
 - 5.2 Entre professorat que imparteix la mateixa matèria lingüística
 - 5.3 Entre professorat de llengües i el de les matèries no lingüístiques

B) Les destreses comunicatives (Annex 2)

Document complementari i alhora opcional. Es refereix a la llengua oral, a llegir i a escriure. Aquest document han estat inclòs per la importància i transferència del desenvolupament de les destreses per a l'aprenentatge funcional de totes les llengües i per al conjunt d'aprenentatges no lingüístics.

C) L'aprenentatge de la llengua i les competències clau (Annex 3)

Document complementari i alhora opcional. Es refereix a l'aprenentatge de la llengua i les competències clau. Els indicadors d'aquest document s'han extret de l'Ordre ECD/65/2015, de 21 de gener, per la qual es descriuen les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i el batxillerat.

Aquest document es justifica sobretot per les dificultats freqüents per connectar les diferents competències amb les assignatures de llengua i amb les matèries no lingüístiques. També per valorar què aporten les diferents matèries al desenvolupament de les competències.

Conté els apartats següents: En relació amb les competències clau i el currículum; En relació amb les diferents competències clau; En relació amb la metodologia; En relació amb l'atenció a la diversitat.

D) Fonts d'informació (Annex 4)

És un document de consulta per facilitar la font per a les respostes i orientacions referides a qui preferentment pot respondre als indicadors. Es refereix, així, a les fonts d'on extreure les evidències que justifiquen la resposta al document 1. En qualsevol cas, cal fer referència a la incorporació de l'avaluació i autoavaluació de la pràctica docent com a factor determinant per a la coordinació i la millora de la gestió de l'aula, així com al foment de l'observació entre igual per detectar i difondre bones pràctiques en els centres educatius.

E) Documents de consulta: orientacions metodològiques i normativa (Annex 5).

Aquest document conté orientacions metodològiques i normativa vinculats a l'ensenyament de llengües. Les orientacions són un extracte del Decret 34, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears.

4. Proposta d'organització de l'actuació

- Presentació de l'actuació als departaments de llengua per part de l'inspector: objectius i documents. Es valoraran les pràctiques a l'aula i alhora els resultats de l'aprenentatge i la tendència en les proves externes.
- Termini. Planificació de l'actuació per a tres cursos escolars:
Curs 2018-2019: Recollida d'informació al llarg del curs.
Curs 2019-2020: Anàlisi de les propostes de millora i valoració.
Curs 2020-2021: Anàlisi de les propostes de millora i valoració. Redacció de l'informe sobre l'impacte de l'actuació en la pràctica docent i en els resultats.
- A cada departament s'emplenarà un exemplar del document de l'annex 1. Cal posar de relleu la importància del debat entre el professorat.
- Si es considera convenient, observació d'aula per part de l'inspector i foment de l'observació entre iguals (àmbits 2, 3 i 4 del document 1). Es pot plantejar fer observació entre iguals de professorat del mateix departament o dels diferents departaments de llengües.
- Posterior debat al departament i valoració amb l'inspector.
- Discrecionalment, respondre els documents o part dels documents dels annexos 2 i 3, a criteri del departament i de l'inspector de referència.
- Anàlisi dels resultats i propostes de millora per part de cada departament, amb indicació de com s'implementaran i avaluaran. Les propostes de millora han de ser específiques, mesurables, assolibles, orientades a resultats i temporalment delimitades.
- Supervisió del procés per part del DIE i retorn als departaments.

Finalment, és pertinent fer referència a l'objectiu d'etapa del Decret 34/2015, de currículum, relacionat amb l'aprenentatge de llengua: "Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en llengua catalana i en llengua castellana, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de les seves literatures". I en l'apartat referit a la primera llengua estrangera, en el mateix Decret, s'explicita: "Considerant els objectius finals de proporcionar als aprenents les eines necessàries per saber escoltar, parlar, conversar, llegir i escriure en la llengua objecte d'aprenentatge, és palesa la necessitat de fomentar que les interaccions lingüístiques que acompanyaran aquest procés siguin en la llengua estrangera o en les altres llengües", afirmacions que reiteren la importància de la llengua per adquirir i compartir els coneixements, per opinar, discrepar, entendre i comunicar-se amb els altres, amb la paraula escrita o oralment de manera efectiva, individual i social.